

Portal Województwa Lubuskiego

Podróże Lubuskim Szlakiem Fortyfikacji - Żagań

Kategoria - Archiwum

Data publikacji -17 sierpnia 2015 godz. 14:14

Wspaniały barokowy pałac otoczony fosą i urokliwymi ogrodami, miejsce, w których można dotknąć historii - żagański zamek, bo o nim mowa to prawdziwa perła architektoniczna ziemi lubuskiej, którą trzeba zobaczyć. Będąc w mieście warto także odwiedzić Muzeum Martyrologii Alianckich

Jeńców Wojennych, gromadzące pamiątki po bohaterach II wojny światowej oraz świadectwa dokonanych zbrodni, będące jednocześnie pamiątką wielkiej ucieczki z więźniów obozu jenieckiego.

Zamkowe historie

Pierwsza wzmianka o Żaganiu, jako grodzie kasztelańskim powstałym zapewne dużo wcześniej, pochodzi z 1202 roku. Lokalizacja grodu nie została dotychczas ustalona. Przyjmuje się obecnie, że był on położony w odległości około 1,5 kilometra na północ od obecnego miasta. W pobliżu grodu rozwijała się osada typu targowego. Niedogodne położenie osady w stosunku do przebiegającego niedaleko od niej szlaku handlowego stało się przyczyną jej translokacji w XIII wieku. Nową, założoną w pobliżu rzecznej przeprawy, otoczono fortyfikacjami drewniano-ziemnymi. Szybki rozrost skutkował nadaniem jej praw miejskich. Przez miasto przebiegała droga handlowa (Trakt Niski) zabezpieczona dwiema bramami: Żarską i Szprotawską. Przez trzecią bramę, Szpitalną, wychodził trakt do Kożuchowa. Około 1280 roku do miasta włączono tereny położone na wschód od niego, gdzie stanął nowy zamek książęcy i klasztor Franciszkanów. W związku z tym wytyczono nową linię obwarowań oraz nowe położenie bram Szprotawskiej i Kożuchowskiej. Poszerzony teren miasta otoczono murem obwodowym i fosą. Budowa murów zakończona została w początkach XIV wieku. Fortyfikacje miejskie w czasach nowożytnych, na skutek gwałtownego rozwoju artylerii straciły na znaczeniu, w XVII i XVIII wieku uległy rozbiórce. Do czasów obecnych zachowały się fragmenty murów wzdłuż ulicy Wałowej, Rybackiej, Jana Pawła II i w ścianach zabudowań poaugustiańskich oraz baszta przy ul. Rybackiej. Pałac, usytuowany na południowo-wschodnim obrzeżu miasta, powstał na miejscu średniowiecznego zamku. Z przekazów źródłowych wiemy, że w Żaganiu były trzy zamki. Najstarszy z nich zbudowany został na miejscu istniejącego w XII wieku kasztelańskiego grodu. Drugi zamek, usytuowany we wschodniej części miasta, zaczęto wznosić po poszerzaniu miasta w 1280 roku. Na pewno w roku 1299 budowla była ukończona, gdyż książę Konrad przekazał stary zamek założonemu niedawno konwentowi augustianów. Opuszczona wcześniej warownia popadła w ruinę i w 1318 roku trafiła w ręce mieszczan z przeznaczeniem na materiał budowlany. Trzeci zamek, na którego miejscu stanął później pałac, w latach 1351, 1486 i 1495 niszczone był pożarami i za każdym razem odbudowywany. W 1583 roku był już ruiną. Gotycka budowla obejmowała teren dziedzica pałacowego. Budynek, być może wieżę mieszkalną, otaczał mur kurtynowy. W XIV i XV wieku rozrósł się do zabudowy czteroskrzydłowej otoczonej fosą, przez którą był przerzucony most, strzeżony przez wysoką wieżę. W okresie renesansu zamek wzmocniony został czterema bastionami artyleryjskimi. W roku 1627 Księstwo Żagańskie nabył ówczesny dowódca wojsk austriackich Albrecht Wallenstein. Z jego inicjatywy, około 1630 roku, zaczęto wznosić pałac, zaprojektowany przez architekta Vizenzo Baccacciego. Po śmierci właściciela, zamordowanego na rozkaz cesarza Ferdynanda II, dalszą rozbudowę podjął książę Wacław Lobkowicz. Budowla nabrała cech charakterystycznych dla pałacu w Roudnicach, rodzinnym mieście Lobkowicza. W roku 1786 posiadłość zakupiona została przez księcia kurlandzkiego Piotra Birona, który poddał ją gruntownej przebudowie, w 1842 roku była już własnością Doroty Talleyrand-Perigord. Pałac

żagański stał się wówczas jednym z najbardziej znanych w Europie. Jego obecny wygląd ukształtowany został w okresie baroku. W rezultacie powstał obiekt jedyny w swoim rodzaju, o układzie przestrzennym łączącym cechy właściwe barokowym pałacom francuskim, nie mający w architekturze polskiej odpowiednika.

Historia Wielkiej Ucieczki

W czasie II wojny światowej na terenie Żagania i w najbliższych okolicach wybudowano kompleks hitlerowskich obozów jenieckich. Ogółem od 1939 roku zgrupowano tutaj ponad 300 tysięcy jeńców wojennych około 30 narodowości, z których około 120 tysięcy zmarło w wyniku głodu lub chorób. Najpóźniejszym obozem jenieckim był Stalag Luft III utworzony wiosną 1942 roku, przeznaczony dla zestrzelonych lotników alianckich, z którego dokonano najbardziej brawurowej ucieczki. W nocy z 24 na 25 marca 1944 roku specjalnie wykopanym tunelem „Harry” uciekło 80 jeńców, w tym sześciu Polaków. Wskutek zarządzonych całych Niemczech akcji poszukiwawczych tylko trzem z nich udało się zbiec do Wielkiej Brytanii. Pozostałych złapano. Na osobisty rozkaz Hitlera, tzw. rozkaz żagański, znany też jako Sagan-Befehl, 50 złapanych jeńców zamordowano w różnych miastach w pobliżu miejsca schwytania. Dramatyczny epizod znalazł bogaty oddźwięk w literaturze i filmach. Najbardziej w świecie znany jest film *Wielka ucieczka*. W 1961 roku na terenie byłego obozu wzniesiono pomnik, a w 1971 roku powstało Muzeum Martyrologii Alianckich Jeńców Wojennych, gromadzące pamiątki po bohaterach II wojny światowej oraz świadectwa dokonanych zbrodni.